

УДК 37.011.3–051:792

Наталія Стихун

ORCID iD 0000-0002-5956-7111

викладач кафедри театральної режисури,
Рівненський державний гуманітарний університет,
вул. Степана Бандери 12, м.Рівне, Україна
nataliya.stihun@yandex.ua

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА У ПРАКТИЦІ РОБОТИ СУЧАСНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ ШКІЛ

У статті аналізується проблема професійної майстерності вчителя засобами театального мистецтва; розкривається виховне значення театралізації, гри у навчальному процесі; розглядається художньо-творча діяльність педагогів у практиці сучасних вітчизняних шкіл; акцентується увага на некомпетентності вчителів у галузі теорії театального педагогіки, творчій ініціативі педагога та його емоційно-почуттєвому розвитку, креативності, позакласній роботі.

Ключові слова: *гра, емоційно-почуттєвий розвиток, навчально-виховний процес, професійна майстерність учителя, театральне мистецтво, театралізація, театральна педагогіка, художньо-творча діяльність.*

© Стихун Наталія, 2017 рік

Вступ. Процес європейської інтеграції у XXI столітті дедалі помітніше впливає на усю сферу освіти, зокрема, на професійну майстерність учителя. Цей процес ознаменований глобальними трансформаціями, стрімким економічним та інформаційно-технологічним розвитком, зростанням соціального попиту щодо фахівців з високою кваліфікаційною компетентністю, посиленням професійної мобільності і конкурентоспроможності педагога на ринку праці, озброєного новітніми технологіями, методами, формами і методиками учіння, універсальними знаннями для модернізації освіти у загальноосвітніх навчальних закладах України.

У сучасній вітчизняній системі освіти активізується пошук напрямів покращення професійної майстерності вчителя, його художньо-творчої діяльності з урахуванням положень Закону України «Про освіту» (1991, зі внесеними змінами та доповненнями 1992-2010) (Закон України «Про освіту», 2014), Закону України «Про загальну середню освіту» (2014) (Закон України «Про загальну середню освіту», 2006), Державної національної програми «Освіта» (Україна XXI століття) (1993) (Постанова КМУ «Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»)), 1993), Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021рр. (2013) (Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», 2013) та ін.

Актуальність статті зумовлено тим, що сучасне суспільство ставить якісно нові вимоги до професійної майстерності вчителя, а саме його спрямування до активних пошуків новітніх методів, засобів, прийомів, технологій, зокрема театрального мистецтва, впливу на розвиток креативних здібностей учнів; модернізації сучасних загальноосвітніх навчальних закладів, їх театральнотворчого процесу в художньо-естетичному вихованні школярів; постійного поповнення науково-методичної бази новими методичними рекомендаціями щодо використання засобів, методів, прийомів театрального мистецтва, а також теоретичного вивчення театральної педагогіки.

Проблема розвитку професійної майстерності вчителя засобами театрального мистецтва простежується в працях науковців В. Абрамяна, М. Барахтяна, І. Гончарова, А. Єршової, І. Синиці, О. Горської, В. Коротової, Ю. Львової, Т. Гончарової, В. Кан-Калика, Ю. Єлісовенка, С. Соломахи, М. Дергач та ін. У різноманітних аспектах сучасної педагогічної теорії та практики вчені І. Зязюн, Г. Переухенко, Л. Чуриліна розглядають театральне мистецтво як засіб розвитку духовності; Ю. Азаров, Р. Баталов, Г. Падалка, Л. Рувинський акцентують увагу на творчому потенціалі; Н. Сулаєва, С. Швидка, О. Комаровська, Л. Дубина, І. Зайцева, О. Лавріненко аналізують аспект професійної майстерності вчителя ЗНЗ у контексті використання театральної педагогіки у навчально-виховному процесі

школи. Однак, окреслена проблема залишається недостатньо дослідженою, тому потребує детальнішого вивчення.

Мета статті – проаналізувати художньо-творчу діяльність учителя, саме використання засобів театрального мистецтва у сучасних умовах загальноосвітньої школи.

Художньо-творча діяльність учителя у навчально-виховному процесі школи. Важливим критерієм національної системи освіти виступає високий рівень професійної майстерності вчителя, спрямованість його на розвиток національної свідомості, духовної, естетичної та художньої культури. В ефективності успіху цього процесу має місце застосування театрального мистецтва у педагогічній практиці вчителя. Так, осмислення проблеми використання театрального мистецтва у сучасній вітчизняній освіті неможливе без звернення до театральної педагогіки.

Академік І. Зязюн вбачає у театральній педагогіці ефективний компонент освітньо-виховної дидактики, значне нововведення, перспективне для реалізації у практиці освіти і виховання в цілому. Він переконаний: використовуючи надбання театральної педагогіки, зокрема систему К.Станіславського, педагог будь-якого профілю дістане відповіді на непрості проблемні питання освіти і виховання людини (Зязюн І. А., 1997).

Варто зауважити, що застосування театрального мистецтва як засобу вдосконалення педагогічної діяльності вчителя, пройшло вікову еволюцію, але не втратило своєї актуальності. Нового соціокультурного значення цей аспект набуває у наш час, коли проблема застосування театрального мистецтва в навчально-виховному процесі стає провідною для сучасної педагогічної думки та практики. Тенденції розвитку сучасної вітчизняної освіти потребують теоретичного осмислення, а відтак і практичного оновлення педагогічної діяльності вчителя.

У педагогічній діяльності вчителів у наш час активно починає використовуватися театральне мистецтво, а саме театралізація навчального матеріалу, яку діти виконують у формі драматизації, заснованої на принципах

імпровізації (Практична педагогіка, психологія і драмогерменевтика [Електронний ресурс]). Зокрема, директором школи «Чарівний світ» (м.Полтава), професором М.П.Лещенко обґрунтовано доцільність упровадження у навчально-виховну роботу з учнями таких видів театральної діяльності, як ритмічна драматизація, пантоміма, словесна інтерпретація, імпровізація та інсценування літературних творів (Дубина Л. Г., 2004).

У сучасних загальноосвітніх навчальних закладах досить часто театральне мистецтво застосовується вчителями початкових класів. Тенденція використання театального мистецтва у педагогічній діяльності вчителя початкових класів зумовлена реформуванням змісту освіти, зокрема розробкою та впровадженням у педагогічну практику освітньої галузі «Мистецтво», яка міститься у Державному стандарті початкової загальної освіти. Змістом цієї освітньої галузі є: основні особливості театального мистецтва та їх взаємодія з іншими видами мистецтв, сприймання театальної вистави; засвоєння основної термінології, ознайомлення зі специфікою образної мови театального мистецтва; формування елементарних навичок акторської майстерності у практичній творчій діяльності; висловлювання оцінних суджень щодо театального спектаклю; формування і розвиток цілісного театального мистецтва (Державний стандарт початкової загальної освіти, 2000, с. 27 – 54).

Ми знаємо, що творча діяльність, зокрема використання театралізації у навчально-виховному процесі має позитивний характер. Театралізація активніше застосовується на заняттях з гуманітарних предметів, ніж з предметів фізико-математичного циклу, таких, як: українська мова і література, історія, природознавство, географія тощо.

Зазначимо, що у сучасній педагогічній практиці у загальноосвітніх навчальних закладах проводяться такі уроки, а саме: урок-дослідження з мультимедійною презентацією та елементами театралізації, бінарний урок і урок-диспут з елементами театралізації та ін. Позитивним є те, що вчитель бере участь у цьому процесі, стає одним із учасників у ньому так-би мовити

«режисером-аматором», або «актором-аматором», а отже, тим самим інтенсивніше зацікавлює учнів учитися, зокрема через театральну діяльність. Наприклад, учитель української мови та літератури ЗОШ I – III ступенів № 9 (м.Київ) А.Олійник проводить урок-диспут з елементами театралізації за романом Ліни Костенко «Маруся Чурай». На думку А.Олійник: «... проведення вчителем такого уроку розвиває логічність, самостійність суджень, культуру мовлення, пам'ять, мислення, навички виразного читання та акторські здібності; виховує почуття людської гідності, милосердя, патріотизму, високої духовності; допомагає учням глибше засвоїти зміст роману; удосконалює вміння аналізувати твір, давати оцінку вчинкам героїв, робити висновки» (Олійник А., 2013, с. 32).

Цікавою є практика вчителя спеціалізованої школи I – III ст. № 260 (м.Київ) О. Дрик, яка проводить урок-дослідження з елементами театралізації, використовує інсценівки із уривків драми-феєрії «Лісова пісня» Лесі Українки. Проведення такого уроку удосконалює пізнавальні, пошуково-дослідницькі навички; розвиває вміння аналізувати художній текст, синтезуючи свої знання; напрацьовує навички ораторського мистецтва; виховує гуманну, інтелектуальну, духовну, творчу особистість (Дрик О., 2013, с. 11).

У педагогічній діяльності вчителя театральне мистецтво виступає як спосіб організації творчої діяльності як учнів, так і педагогів, а також сприяє їхньому емоційно-почуттєвому та художньому розвитку. У розвитку професійної майстерності вчителя театральне мистецтво займає належне місце тому, що воно розвиває психотехніку і психофізику, а саме: комунікативні, творчі здібності, професійну прозорливість, пильність, педагогічну інтуїцію, перцептивні здібності вчителя; вміння володіти собою і активно впливати на іншу особистість; уміння прогнозувати розвиток особистості, орієнтувати її на позитивні перетворення; креативність та здійснює самоконтроль, саморегуляцію за будь-якої емоційної ситуації (Голік О. Б., 2011, с. 125 – 128).

Варто відзначити, що театральне мистецтво тісно пов'язане з творчістю і тому головним завданням реформування сучасної вітчизняної освіти є розвиток творчої особистості учня, його творча самореалізація та самовдосконалення. А, отже, основним провідником творчої діяльності дітей має бути творча і цілісна особистість учителя – людини небайдужої до справжньої краси в людях, природі, мистецтві. Адже від натхненної праці педагога з учнями, творчого підходу, театралізації, «режисури» до кожного уроку, особливої захопленості своєю справою безпосередньо залежить рівень творчої активності школярів, їх свідоме бажання виявляти власні творчі здібності, нахили в художньо-творчій діяльності (Савостьянов О. І., 2005, с. 34–36).

Таким чином, щоб навчально-виховний процес був ефективним, його слід наповнити такою творчою діяльністю, яка б сприяла повному задоволенню і розвитку пізнавальних можливостей учнів та пробуджувала в них прагнення цікаво й змістовно організувати своє дозвілля. Багато в чому це залежить від систематичної позакласної роботи вчителя, який проводить її у взаємозв'язку з навчальною роботою, з позакласним читанням, із різними видами мистецтва, зокрема театральним (Черезова І. О., 2007, с. 2).

У позакласній роботі реалізуються творчий потенціал учня та педагогічний вплив на нього. Виховна робота в сучасній школі базується на ідеях гуманізму й демократичності. Зокрема, її успіх залежить від професійної майстерності вчителя, від його розуміння закономірностей виховної роботи, а саме: обумовленість виховання суспільними потребами та умовами життя; взаємозалежність виховання, навчання, освіти та розвитку особистості; залежність виховання від вікових та індивідуальних особливостей учня (Нісімчук А., Падалка О., Смолук І., Шпак Т., 1995, с. 103). Ці закономірності краще втілюються в процесі роботи шкільного театального гуртка. У діяльності шкільного театру одночасно реалізуються три домінуючих аспекти розвитку особистості: навчання засобами гри, виховання засобами

мистецтва та соціалізація особистості учня через спілкування і взаємодію у творчому колективі (Черезова І. О., 2007, с. 3).

Шкільний театральний гурток як соціокультурний феномен в усьому його багатстві та багатогранності завжди був засобом виховання, фундаментом духовного, морального розвитку особистості, тому що в шкільному театрі зосереджені гуманістичні цінності.

Театр як вагомий елемент у системі художньої культури освіти вирізняється тим, що він у своїй основі є своєрідним видом соціального, духовного, художнього розвитку особистості, художньо-естетичним і колективним за своєю формою, здатним гармонійно виховувати творчу особистість учня.

Зокрема, шкільний театральний гурток, який має в основі соціально-виховну функцію, допомагає учням самоствердитися та самореалізуватися у творчій діяльності. У творчій діяльності соціально-виховна функція полягає у зміцненні та розвитку театрального колективу, де у процесі опрацювання драматичної вистави відбувається процес соціального виховання, а саме корекція міжособистісних стосунків і розвиток творчих здібностей школярів, а також формується художньо-естетичний смак. Як зауважує І. Наливайко: «...введення театрального мистецтва в духовний світ школярів є надзвичайно важливим у формуванні їхнього художньо-естетичного смаку. Жодне мистецтво не входить у життя дитини так радісно, так хвилююче і святково. Не всі види мистецтва здатні справляти з самого початку таке сильне враження, як театральне мистецтво. Воно дає відчуття радості співучасті та співтворчості, радості безпосереднього залучення до прекрасного та пізнання нового» (Наливайко І., 2014, с. 69).

Щодо виховного впливу театрального мистецтва на особистість дослідниця О. Комаровська вважає, що шкільний театральний гурток надзвичайно цінний для розвитку в учнів соціально важливих якостей і формування емоційно-почуттєвої сфери: умінь співчувати, співпереживати, співдіяти. «У такій творчості, дієво сприймаючи світ, життя крізь призму п'єси, - стверджує науковець, - ...дитина вчиться «бачити» себе очима інших і зростає духовно» (Комаровська О. А., 2006, с. 5). Так-би мовити рефлексія у поєднанні з

духовністю це та основа, яка тримає особистість в автентичній екзистенції у соціумі.

Науковець Н.Миропольська наголошує, що у шкільному театральному гуртку учні вчаться бути чесними, справедливими, духовно збагаченими. Вона переконана, що «...мистецтво театру – засіб пізнання світу і людини» (Миропольська Н. Є., 1990, с. 10). Дійсно, це «пізнання світу» дуже важливе не тільки для учнів, але й для нас усіх, адже, якщо ми його втратимо, то зникне все субстанційне у нашій душі.

Зокрема, у сучасній педагогічній практиці, крім шкільного театального гуртка, використовується й інтерактивний (від. англ. *interaction* – «взаємодія») театр, який через театралізацію вивчення, обговорення, осмислення учнями актуальних соціальних проблем, які є найбільш дотичними до життєвих потреб, інтересів підлітків та учнівської молоді, сприяє активізації соціальної взаємодії школярів (Шахрай В. М., 2011, с. 49). Дослідниця В.М.Шахрай стверджує: «Інтерактивний театр є одним із тих навчально-виховних методів, що, спираючись на свою нестандартність, високу емоційність, відсутність прямого моралізування, може досить активно залучати учнів до обговорення проблем, до пошуку відповідей на хвилюючі питання, визначення свого життєвого вибору, сприяти перетворенню підлітків та старшокласників із об'єктів виховного процесу в активних учасників соціалізації особистості» (там само, с. 51).

Цікавим є те, що інтерактивний театр поєднує театральне дійство й безпосередній діалог, розмову з присутніми на ньому про важливі життєві питання, які порушені в спектаклі, спрямування всіх учасників до роботи думки, формування власних оцінок та висновків (там само, с. 52). Доцільно наголосити, що театральна гра у взаємодії з глядачами через діалог, бесіду або дискусію у цьому театрі, на відміну від шкільного театру там де існує «четверта стіна» (без прямого спілкування з глядачами (К.С.Станіславський)), завжди залишається актуальним так, як у ньому вирішуються як духовні, так і соціальні проблеми особистості учня. Тобто, на нашу думку, бути комунікабельним та компетентним у всіх сферах життєвої

діяльності. Так, як ми живемо у стані нестабільності, прагматичності, раціоналізму, відчуження людини одна від одної та поглиблення самотності і тому, саме театральне мистецтво може допомогти у професійній майстерності вчителя подолати цей стан, зокрема спрямувати учня на життєву самореалізацію у цьому мінливому світі.

Отож, ми бачимо, що театральне мистецтво у загальноосвітніх навчальних закладах використовується у різних формах: шкільний театральний гурток, інтерактивний театр, організоване за участю вчителя та учнів театралізоване дійство, уроки з елементами театралізації, а також драматизація на основі навчального матеріалу.

Виходячи з вищезазначеного, констатуємо, що незважаючи на позитивні зрушення у педагогічній діяльності вчителя, педагогічний потенціал театального мистецтва, художньо-естетичне виховання учня, поки, що реалізується недостатньо у навчально-виховному процесі школи. Щодо організації театальної діяльності школярів у позакласній роботі, зокрема творчого процесу шкільного театру, то вона має епізодичний характер. «Сьогодні майже не існує шкільних театральних колективів, - зауважує науковець М. Дергач, - а діяльність тих, що працюють, здебільшого спрямована лише на організаційно-постановчу роботу. Така тенденція штучно вилучає театральне мистецтво із арсеналу освітньо-виховних засобів формування учнів, звужує його педагогічний потенціал до меж розваги і дозвілля» (Дергач М. А., 2012).

У педагогічній діяльності накопичено недостатньо творчого досвіду щодо використання засобів театального мистецтва, зокрема гри, в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи. Тому, що педагоги, звісно не всі, готуються до цього поверхнево, не заглиблюючись у суть важливості та необхідності використання театального мистецтва в їхній професійній майстерності. Як вказує науковець Т. Полякова: «...гра не знаходить свого адекватного місця в педагогічній практиці, недостатньо усвідомлюється вчителями цінність гри, у частини вчителів констатується втрата інтересу до

ігрової діяльності, що може стати сигналом зниження творчої активності» (Полякова Т. Н., 2010, с. 35).

Таким чином, якщо вчитель буде активно залучати дітей у спеціально сконструйований «світ театральної гри», в якому суб'єкт-суб'єктивна взаємодія виявлена зримо і вбудовується в попередньо створений сценарій, драма допомагає індивідам установити тісний зв'язок з повсякденною реальністю, то неодмінно в учнів з'явиться бажання вчитися. Саме тоді театральне мистецтво як дидактичний засіб буде набувати особливого контексту в ході художньо-естетичного виховання, де цей вид мистецтва стане не засобом навчання, а змістом уроку (Буткевич А., 1909, с. 147).

Але, на жаль, у сучасній шкільній системі відсутні уроки театру, на яких учні змогли б познайомитися зі специфікою театального мистецтва, оволоділи б його мовою через практичну театральну діяльність. У змісті шкільного курсу «Художня культура» театр представлений недостатньо для художньо-естетичного, творчого та психофізичного розвитку учнів (Дергач М. А., 2012).

Аналізуючи проблему використання засобів театального мистецтва у педагогічній практиці вчителя загальноосвітніх навчальних закладів, ми бачимо, що у наш час художньо-творчий потенціал педагогів поступово зменшується. Вчителі, на нашу думку, недостатньо обізнані в теорії театальної педагогіки, зокрема у її методиці, тому недосконало використовується театральна творчість у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи. Педагогу необхідно усвідомити, що театральне мистецтво грає важливу роль у розвитку його професійної майстерності, а саме: художнього бачення, образного, раціонально-іраціонального, абстрактного та творчого мислення.

Висновки. Таким чином, застосування театального мистецтва на уроках та в позакласній роботі є перспективним для педагогічної практики нашого суспільства, тому що саме безпосередній контакт як учнів, так і педагогів з театральним мистецтвом допомагає глибше пізнати себе, свій внутрішній світ. Театральне мистецтво формує художнє сприймання, почуття прекрасного і стимулює естетичний, моральний, етичний, духовний розвиток особистості та

спонукає педагога до постійного самовдосконалення професійної майстерності, дає вчителю можливість піднятися від повсякденності до акме-вершин й творчих натхнень у його фаховій діяльності.

У подальших дослідженнях спробуємо звернути особливу увагу на процес активізації театральної культури і творчого потенціалу вчителя в умовах педагогічної освіти.

Література

1. Буткевич А. Виховне значення дитячого театру / А. Буткевич // Виховання і навчання. – 1909. – № 5. – С. 146–158.
2. Голік О. Б. Режисерська діяльність як елемент театральної педагогіки / О. Б. Голік // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2011. – Вип. 4. Ч. 1. – С. 125–130.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2000. – № 1. – С. 27–54.
4. Дергач М. А. Театральне мистецтво як засіб формування особистості в історії педагогічної думки та школи України в ХХ столітті : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ : 2012. – 492 с.
5. Дрик О. Драма-феєрія «Лісова пісня» - глибока філософія життя в любові : урок-дослідження з мультимедійною презентацією та елементами театралізації / О. Дрик // Дивослово. – 2013. – № 11. – С. 10–12.
6. Дубина Л. Г. Використання театральної педагогіки у підготовці майбутніх учителів початкових класів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / Л. Г. Дубина. – Київ : 2004. – 270 с.
7. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії : навч. посіб. / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – Київ : Укр.-фін. ін-т менедж. і бізнесу, 1997. – 302 с.
8. Комаровська О. А. Театр і школа: виховують односторонці : кн. для вчителів та батьків / О. А. Комаровська. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. – 92 с.
9. Миропольська Н. Є. Шкільний театр. Учора, сьогодні...завтра? / Н. Є. Миропольська // Театр у школі : кн. [для вчителя]. – Київ : Рад. шк., 1990. – 153 с.
10. Наливайко І. Театр у початковій школі: історія розвитку / І. Наливайко // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка, № 2(13) 2014. – С. 65–69., DOI: 10.7905/нвмдпу.v1i12.906
11. Олійник А. Нерівність душ – це гірше, ніж майна: урок-диспут з елементами театралізації за романом Ліни Костенко «Маруся Чурай» : укр. літ., 11 кл. / А. Олійник // Українська мова й література в сучасній школі. – 2013. – № 2. – С. 31–33.

12. Позакласна робота в школі : метод. посіб. / А. Нісімчук, О. Падалка, І. Смолюк, Т. Шпак. – Київ : Вища шк., 1995. – С. 103–105.
13. Полякова Т. Н. Театрально-игровая деятельность в творческом развитии учителя в процессе постдипломного образования : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования / Т. Н. Полякова ; Санкт-Петербург. акад. постдиплом. пед. образования. – СПб., 2010. – 49 с.
14. Практична педагогіка, психологія і драмогерменевтика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.klass-teatr.ru/?section=t_62.
15. Про освіту: Закон України від 28.12.2014 р. № 76-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>. – Заголовок з екрану.
16. Про загальну середню освіту: Закон України від 19.12.2006 р. № 489-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14>. – Заголовок з екрану.
17. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»): Постанова КМУ від 3 листопада 1993 р. № 896 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%DO%BF>. – Заголовок з екрану.
18. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 року № 344 / 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>. – Заголовок з екрану.
19. Савостьянов А. И. Основы театральной педагогики в мастерстве учителя / А. И. Савостьянов // Методист. – 2005. – № 5. – С. 33–37.
20. Шахрай В. М. Потенціал інтерактивного театру у формуванні соціальної компетентності школярів / В. М. Шахрай // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2011. – № 4. – С. 48–55.
21. Черезова І. О. Позакласна робота як засіб розвитку творчого потенціалу учнів : з досвіду роботи шкільного драмгуртка / І. О. Черезова // Зарубіжна література в школах України. – 2007. – № 11. – С. 2–4.

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА УЧИТЕЛЯ СРЕДСТВАМИ ТЕАТРАЛЬНОГО ИСКУССТВА В ПРАКТИКЕ РАБОТЫ СОВРЕМЕННЫХ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ШКОЛ

Стыхун Наталья, преподаватель кафедры театральной режиссуры, Ровенский государственный гуманитарный университет, ул. Степана Бандеры, д. 12, г. Ровно, Украина,
nataliya.stihun@yandex.ua

В статье анализируется проблема профессионального мастерства учителя средствами театрального искусства; раскрывается воспитательное значение театрализации, игры в учебном процессе; рассматривается художественно-

творческая деятельность педагогов в практике современных отечественных школ; акцентируется внимание на некомпетентности учителей в теории театральной педагогики, творческой инициативе педагога и его эмоционально-чувственном развитии, креативности, внеклассной работе.

Ключевые слова: *игра, профессиональное мастерство учителя, театральное искусство, театрализация, театральная педагогика, учебно-воспитательный процесс, художественно-творческая деятельность, эмоционально-чувственное развитие.*

TRENDS OF PROFESSIONAL SKILL TEACHERS BY MEANS OF THEATRICAL ART IN THE PRACTICE OF MODERN DOMESTIC SCHOOLS

Styhun Natalya, lecturer in theater directing, Rivne State Humanitarian University, ul. Stepan Bandera,
d. 12, Rivne, Ukraine, nataliya.stihun@yandex.ua

The article analyzes the problem of professional skills of teachers by means of performing arts; revealed the educational value dramatization, play in the educational process; considered artistic and creative activity of teachers in the practice of modern national schools; focuses on the incompetence of teachers in the field theory theater pedagogy, creative initiative of the teacher and his emotional and sensory development, creativity, class work. Particular attention is drawn to the shape of the lesson, organizational and creative activity of the teacher and student in the study of literature, circle work, including a school theatrical circle; highlights trends in the development of professional skills of teachers by means of theater, as well as the specifics of theater pedagogy; conditioned kinds of theatrical activity, psychological features of formation of the creative person of the teacher of his psychophysics and psychotechnique.

Key words: *artistic and creative activity, emotional and sensory development, professional skill of the teacher, performing arts, staging, theater pedagogy, teaching and educational processes.*

Стаття надійшла до редакції 12.01.2017

Прийнято до друку 16.02.2017

REFERENCES (TRANSTATEDANDTRANSLITERATED):

1. Butkevych A.(1909). *Vykhovne znachennia dytiachoho teatru [Educational value of children's theater]. Vykhovannia i navchannia, № 5, 146–158 (ukr).*
2. Holik O. B. (2011) *Rezhyserska diialnist yak element teatralnoi pedahohiky [Director's activities as part of theater pedagogy]. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia : zb. nauk. pr. Uman. derzh. ped. un-tu im. P. Tychyny. Vyp. 4. Ch. 1. Uman : PP Zhovtyi O. O., 125–130 (ukr).*
3. *Derzhavnyi standart pochatkovoї zahalnoi osvity (2000). [The state standard of primary education]. Pochatkova shkola, №1, 27–54 (ukr).*

4. Derhach M. A. (2012). *Teatralne mystetstvo yak zasib formuvannia osobystosti v istorii pedahohichnoi dumky ta shkoly Ukrainy v KhKh stolitti [Theatrical art as a form of personality in the history of educational thought and schools of Ukraine in the twentieth century]: Doctor's thesis: 13.00.01. Luhansk, 492 (ukr).*
5. Dryk O. (2013). *Drama-feieriia «Lisova pisnia» - hlyboka filosofiia zhyttia v liubovi : urok-doslidzhennia z multymediinoiu prezentatsiieiu ta elementamy teatralizatsii [Drama extravaganza "Forest Song" - deep philosophy of life love lesson-study with multimedia presentations and theatrical elements]. Dyvoslovo, №11, 10–12 (ukr).*
6. Dubyna L. H. (2004). *Vykorystannia teatralnoi pedahohiky u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Use of theater pedagogy in training primary school teachers]: Candidate's thesis: 13.00.04. Kyiv, 270 (ukr).*
7. Ziazun I. A. (1997). *Krasa pedahohichnoi dii : navch. posib. [Beauty pedagogical action: teach. guidances.]. Kyiv, Ukr.-fin. in-t menedzh. i biznesu, 302 (ukr).*
8. Komarovska O. A. (2006). *Teatr i shkola: vykhovuiut odnodumtsi : kn. dlia vchyteliv ta batkiv [Theater and School: educate associates: Vol. teachers and parents]. Nizhyn, Aspekt-Polihrad, 92 (ukr).*
9. Myropolska N. (1990). *Ye. Shkilnyi teatr. Uchora, sohodni...zavtra?[School theater. Yesterday, today, tomorrow ...?]. Kyiv : Rad. shk., 153 (ukr).*
10. Nalyvaiko I. (2014). *Teatr u pochatkovii shkoli: istoriia rozvytku [Theatre in elementary school: the history of]. Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho, №2(13), 65–69., DOI: 10.7905/nvmdpu.v1i12.906 (ukr).*
11. Oliinyk A. (2013). *Nerivnist dush – tse hirshe, nizh maina: urok-dysput z elementamy teatralizatsii za romanom Liny Kostenko «Marusia Churai» : ukr. lit., 11 kl. [Inequality shower - is worse than the property: lesson dispute with theatrical elements for the Kostenko's novel "Mary Churai": Ukrainian. years. 11 cl.]. Ukrainska mova y literatura v suchasni shkoli, №2, 31–33 (ukr).*
12. *Pozaklasna robota v shkoli : metod. posib. [Extracurricular activities at school: method. guidances.](1995). A. Nisimchuk, O. Padalka, I. Smoliuk, T. Shpak (Ed.). Kyiv : Vyscha shk., 103–105 (ukr).*
13. Poljakova T. N. (2010). *Teatral'no-igrovaia dejatel'nost' v tvorcheskom razvitii uchitelja v processe postdiplomnogo obrazovanija [Theatre and game activities in creativity development teacher in the process postgraduate education]: Extended abstract of Doctor's thesis: 13.00.01. SPb., 49 (rus).*
14. *Praktychna pedahohika, psykholohiia i dramohermenevtyka [Practical pedagogy, psychology and dramohermenevtyka]. Available at: [http:// www.klass-teatr.ru/?section=t_62](http://www.klass-teatr.ru/?section=t_62). (ukr).*
15. *Pro osvitu: Law of Ukraine vid 28.12.2014 r. №76-VIII [On Education: Law of Ukraine of 28.12.2014 p. 76 number-VIII]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>. Zahalovok z ekranu (ukr).*
16. *Pro zahalnu seredniu osvitu: Law of Ukraine vid 19.12.2006 r. №489-V [On General Secondary Education: Law of Ukraine of 19.12.2006. Number 489-V]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14>. Zahalovok z ekranu (ukr).*

17. *Pro Derzhavnu natsionalnu prohramu «Osvita» («Ukraina KhKhI stolittia»): Postanova KМУ vid 3 lystopada 1993 r. № 896 [On the State national program "Education" ("Ukraine XXI Century"): CMU Resolution of 3 November 1993 r. Number 896]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%DO%BF>. Zaholovok z ekranu (ukr).*

18. *Pro Natsionalnu stratehiiu rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25 chervnia 2013 roku № 344 / 2013 [On the National Strategy for Development of Education in Ukraine for the period till 2021: Order of the President of Ukraine on June 25, 2013 № 344/2013]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>. Zaholovok z ekranu (ukr).*

19. *Savost'janov A. I. (2005). Osnovy teatral'noj pedagogiki v masterstve uchitelja [Fundamentals Mastery teatralnoy pedagogy in teacher]. Metodist, № 5, 33–37 (rus).*

20. *Shakhrai V. M. (2011). Potentsial interaktyvnogo teatru u formuvanni sotsialnoi kompetentnosti shkolariv [Potential fraudster interactive theater in the formation of social competence of pupils]. Sotsialna pedahohika: teoriia ta praktyka, №4, 48–55 (ukr).*

21. *Cherezova I. O. (2007). Pozaklasna robota yak zasib rozvytku tvorchoho potentsialu uchniv : z dosvidu roboty shkilnoho dramhurtka [Extracurricular activities as a means of creative potential of students: the experience of a school drama circle]. Zarubizhna literatura v shkolakh Ukrainy, № 11, 2–4 (ukr).*